

Sygn. akt III CSK 48/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku K. G. i A. G.

przy uczestnictwie M. S.

o rozgraniczenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 października 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 października 2019 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego w O. z dnia 13 lipca 2017 r., którym Sąd ten rozgraniczył nieruchomości położoną w obrębie J., gmina T., stanowiącą współwłasność na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej K. G. i A. G., oznaczoną jako działka o numerze ewidencyjnym [...], dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), z nieruchomością położoną w obrębie J., gmina T., stanowiącą własność M. S., oznaczoną jako działka o numerze ewidencyjnym (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta (...), według linii oznaczonej kolorem czerwonym na mapie sporządzonej przez biegłą geodetę K. B., wpisanej do ewidencji materiałów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, prowadzonego przez Starostę O. w dniu 13 marca 2017 r. pod

numerem (...) (pkt 1) i orzekł, że wnioskodawcy i uczestniczka ponoszą koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (pkt 2).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawcy wskazali przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Ich zdaniem, w sprawie w sprawie wystąpiły istotne zagadnienia prawne wyrażające się w pytaniach:

a) czy wobec braku jednoznacznych wniosków na temat przebiegu granicy między działkami zasadnym jest odstąpienie od rozgraniczenia według kryterium stanu prawnego przedmiotu rozgraniczenia na rzecz kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania;

b) czy wobec braków opinii i niejednoznacznych wniosków płynących z ich treści, w szczególności gdy wysoce prawdopodobnym jest, że dotychczas zgromadzone przez biegłych informacje nie odzwierciedlają danych oraz faktów, które miały miejsce w przeszłości, wskazanym jest dopuszczenie dowodu z opinii instytutu naukowego.

W ocenie skarżących skarga kasacyjna jest także oczywiście uzasadniona, gdyż Sądy obu instancji zaaprobowwały błędne rozgraniczenie nieruchomości bez skorygowania przebiegu granicy rzędu 40-50 cm jedynie na podstawie domniemania zgodności ze stanem prawnym, o którym mowa w wyjaśnieniach do opinii biegłego dr inż. A. R., a które może co najwyżej stanowić dodatkowe źródło wiedzy dla Sądu oraz materiał pomocniczy przy orzekaniu w niniejszej sprawie, jednak nie może stanowić podstawy wydanego rozstrzygnięcia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurystyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca

2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał wystąpienia żadnej z powołanych przyczyn przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego kryteria wskazane w art. 153 k.c. są ułożone w ścisłej hierarchii, a zatem jeżeli możliwe jest rozgraniczenie dwóch działek według stanu prawnego, to niedopuszczalne jest ich rozgraniczenie (w tym korygowanie) według spokojnego posiadania. Wykluczone jest korygowanie przebiegu granic ustalanych według stanu prawnego przez włączenie kryterium ostatniego spokojnego stanu posiadania czy kryterium wszelkich okoliczności, w tym względów celowości zarówno co do całej granicy, jak i jej fragmentów. Również sama wątpliwość co do stanu prawnego nieruchomości nie uzasadnia jeszcze dokonania rozgraniczenia według kryterium ostatniego stanu spokojnego posiadania, nie oznacza bowiem, że stanu prawnego nie da się ustalić (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 836/15, nie publ. i tam powołane orzecznictwo).

Stan prawny to stan wynikający w szczególności z tytułów własności, z orzeczeń sądów i decyzji administracyjnych, a także z map ewidencyjnych (katastralnych), przedstawiających konfigurację nieruchomości gruntowych, a niejednokrotnie pozwalających na ustalenie ich powierzchni (obszaru), mającej niekiedy - choć nie zawsze - istotne znaczenie przy ustalaniu przebiegu granic (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., III CSK 279/16, OSNC 2018, Nr 4, poz. 44, z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18, nie publ. i z dnia 15 czerwca 2020 r., III CSK 336/19, nie publ.). W tym kontekście istotne znaczenie mogą mieć dokumenty w postaci: map, wyrysów map, operatów geodezyjnych, wyników pomiarów geodezyjnych będących podstawą ewidencji gruntów i wpisów w księgach wieczystych (por. w nowszym orzecznictwie wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 836/15, nie publ., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2019 r., IV CSK 388/18, nie publ. i z dnia 3 lipca

2019 r., II CSK 817/18, nie publ.). Jednakże stan prawny nieruchomości mogą kształtować różne zdarzenia prawne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2012 r., IV CSK 252/11, nie publ.), które należy oceniać na podstawie wszelkich dokumentów i innych dowodów, w tym osobowych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 596/10, i z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, nie publ. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 19/13, nie publ.). Przepis art. 153 k.c. zapewnia sądowi swobodę co do rodzaju środków dowodowych, na podstawie których następuje odtworzenie przebiegu granicy, wiarygodność zaś i moc tych dowodów podlega swobodnej ocenie, stosownie do art. 233 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 1998 r., III CKN 475/97, nie publ., z dnia 20 listopada 2014 r., V CSK 71/14, z dnia 20 grudnia 2018 r., III CSK 169/18, nie publ. i z dnia 3 lipca 2019 r., II CSK 817/18).

Podstawą rozgraniczenia jest przy tym aktualny stan prawny, tj. stan z chwili orzekania, choćby w jego wyniku nastąpiło ustalenie dotychczas nieistniejących granic (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 836/15 i powołane w nim orzecznictwo).

Sformułowane przez skarżących wątpliwości prawne zostały już zatem wystarczająco wyjaśnione w orzecznictwie, a ponadto odrywają się od okoliczności sprawy, gdyż *in casu* granice i stan prawny nieruchomości - odtworzone przez biegłą sądową geodetę, co nie zostało podważone w opinii biegłego sądowego z zakresu fotointerpretacji i fotogrametrii, który to dowód przeprowadzony został na etapie postępowania apelacyjnego - nie budził wątpliwości Sądów obu instancji.

Nie została również wykazana oczywista zasadność skargi kasacyjnej, skoro brak uwzględnienia nabycia przez wnioskodawców własności przygranicznego pasa ziemi (zajętego pod wiatę) wskutek zasiedzenia nie wynikał z pominięcia przez sąd obowiązku uwzględnienia z urzędu tego rodzaju nabycia własności z mocy prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2017 r., III CSK 279/16), lecz z oceny, że władanie tym pasem przez okres niezbędny do stwierdzenia zasiedzenia nie zostało wykazane w toku postępowania (wiata została wzniesiona dopiero w 2004 r.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.,
Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw